

na Dunaju v čast Stritarju. Za Slovence so se potegali minister notranjih zadev ter poslanca dr. Ferjančič in dr. Ploj. Kakor se sliši, bodo začeli sedaj vsenemci z obstrukcijo, da preprečijo volilno preosnovo.

Trgovinske pogodbe. Našemu državnemu zboru se bodo predložile v kratkem nove trgovinske pogodbe, namreč z Rusijo, Italijo in Belgijo. Kako se mislijo v njih varovati kmečke koristi, pač ne vemo, to bi morali volilcem odkriti naši državni poslanci. Tudi s Švico se sklepa trgovinska pogodba, ki bo posebno važna za naše živinorejce.

Nižjeavstrijski kmetje se organizirajo. Krščansko-socialni voditelji so sklenili, dati nižjeavstrijskim kmetom enotno organizacijo, ker je kmetijstvo izpostavljeno vedno večjim nevarnostim in ker že po novi volilni pravici nastane nevarnost, da kmalu preplavijo tovarniške delavske množice kmeta. Organizacija bo nosila ime Nižjeavstrijska kmečka zveza. Po pravilih je namen zveze: 1. Položaj kmečkega stanu p. v. digniti v političnem, pravnem in gospodarskem oziru in ga okrepiti ter odstraniti vse kmečkemu stanu in njegovi stalnosti preteče nevarnosti. 2. Gajiti kmečko stanovsko zavest, ljubezni do domače grude in dobre kmečke navade in jih pospeševati. 3. Baditi čustvo skupnosti med kmeti in kmete prepričati, kako potrebno je, da stoji vsi za enega in eden za vse. 4. Krščansko življenje in mišljenje ohraniti. 5. Preseljevanju iz dežele v mesta se nstavljanje. Ta smoter se naj podpira z vsemi sredstvi. Jako koristno bo društvo tudi, ker bo dajalo brezplačno pojasnila v vseh pravnih, vojaških, gospodarskih in enakih potrebah, svetovalo pri prošnjah in vlogah, posredovalo v kreditnih zadevah, delalo proti pomanjkanju delavskih moči, omejevalo tožbe pred sodiščem, in nastavljalo ter podpiralo sposobne kandidate za politične zastope.

Poprava zemljiščne knjige. V nižjeavstrijski deželni hiši bo p. s. e. o. vanje o popravi zemljiščne knjige. Na dnevnem redu je: notranja ureditev in voditev zemljiščne knjige; zahteva po državnem nadzorniku zemljiščne knjige; soglasje zemljiščne knjige in katastra, nova omejitev posestev in pomnožitev z mljemerskih okr. žij. Posebno hudo se občeti dandanes nesoglasje med zemljiščno knjigo in med katastrom. Pri nas Slovencih se noben človek ne briga za take reči, ker je kmečka misel premalo ukoreninjena med kmeti samimi. Za to pa se tudi lahko vzdržijo listi kakor je „Štajero“, ki med kmeti dela le prepri in razpor!

Nekaj o pitni vodi.

Predaval prof. dr. Leopold Poljanec.

(Konec).

Dobra pitna voda mora biti trda. Trda voda ima apnenca. Apnenec se razstopi v vodi le, če je v njej tudi nekoliko ogljikovega dvokisa. Vse to poveš lahko tudi takole: „Dobra pitna voda ima ogljikovega dvokisa, ki te

„In Holuban, kje je on?“

„Na kolu nataknujen! Vrani in jastrebi kljujejo njegovo glavo.“

Osvinbeg je zbesnel. Oči so se mu krvavo zasukale.

„Kdo je storil to?!“ je prihrulo iz bega s celo vrsto kletvic.

Domislil se je, po koga je šel Holuban. Gotovo so ga dobili vstasi, mu odvzeli plen, njega pa za kazen nataknuili na kol.

Dospel je do mrtvaškega prostora. Vonjalo je po strdeni krvi in po truplih. Grozno so bili razmesarjeni njegovi ljudje. Celi kupi so ležali na tleh, tu z razbitimi glavami, tam trupla brez glav. Jastrebi so že nekaterim odprli trebuhe, volkovi in druga zverjad je imela tu svoje goste. Videli so se zobovi zverine, napol obgrizena trupla, tam samo ostanek kosti. Na vzvišenem mestu na skali je pa bil kolec z izdajalcem svojih bratov, svoje zemlje. Črn je bil v obrazu. Oči in meča so mu izrgali jastrebi.

„To je delo groznega Slaviše,“ je šepnil marsikateri Turek in čutil, da mu leze mrzav po udih. „Edini prerok vé, ali njih tudi ne čaka kaj takega.“

Osvinbega je ta pogled pobesnil. Penil se je od srda. Vendar mu je strah stiskal srce ob pogledu na delo, katero so storili vstasi. V prvi jezi je hotel takoj odriniti dalje v gore, da porazi te pse, a pozneje si je premislil. Nastanil se je v Selcih, katere so ostavili prebivalci. Holubana so zmogli, ker je imel malo ljudi, njemu pa ne bodo kos. Vrh tega se mu je pridružila še tu pa tam kaka četa divjakov, ki je ropala po okraju brez njegove vednosti.

(Dalje prih.)

poživi in pokrepča; radi njega pa ima tudi apnenca in radi apnenca ti ne izluži želodca in črev kakor prekapana voda iz lekarne.“

Ko padata dež in sneg iz oblakov na zemljo, ne sprejmeta ogljikovega dvokisa med potom, zato sta dežnica in snežnica mehki vodi. Vendar še vedno ne veš, zakaj ste jezerska in rečna voda mehki vodi?

Preskusi tudi to! V kozarec nalij sodavice ter jo pusti stati na prostem zraku! Ogljikov dvokis uhaja v mehurčkih, sodavica ni več sveža in okrepčalna, temveč plehka, iz nje je nastala mehka voda. Tudi trda studenčnica zgubi ogljikov dvokis, če teče delj časa na zraku; zato potoki nimajo več ogljikovega dvokisa, ravno tako tudi ne reke in jezera.

Sicer se pa lahko prepričaš na lastne oči, katera voda ima ogljikovega dvokisa, katera ga nima. V tej steklenici je apnena voda; dobiš jo, ako ugasiš v navadni vodi živega apna ter počakaš, da se apnena voda očisti.

Apnene vode prilij sodavici, ki ima mnogo ogljikovega dvokisa, v steklenici nastane bel talog. Tudi mariborska voda se pobeli nekoliko, ako jej priliješ apnene vode; ima torej tudi ogljikovega dvokisa. Prilij pa apnene vode prekapani vodi ali dravini vodi, mešanica ostane čista. Ogljikov dvokis spoznaš v vodi z apneno vodo, kjer ga je kaj, tam se pokaže bel talog; kjer ga ni, tam ostane voda čista.

Trda voda, kakor veš, je tista voda, ki ima apnenca, apnenec pa lahko raztopi, ker ima tudi ogljikovega dvokisa. Potoki in reke zgubijo med tekom na zraku ogljikov dvokis, ki so ga še imeli pri studencu, zategadelj zgubijo tudi ves apnenec, in postanejo mehki.

Tudi to lahko pokažeš! V stekleničici je še od prejšnjega poskusa trda voda, ki si jo dobil iz sodavice in apnenega praška. Pusti jo stati par dnij, ogljikov dvokis uide kakor pene na pivu, na dnu pa najdeš zopet bel prašek. Tukaj pa ni časa, da bi čakal par dnij; podkuri ogljikovemu dvokisu, da uide hitreje. Res, pokazal se je zopet bel talog, apnenec, ki se seseda na dnu; ostala voda je postala mehka. Na sličen način kakor pri tem poskusu se seseda tudi kotlec v parnih kotlih iz vroče vode.

Dobra pitna voda naj bo trda, ne sme pa biti pretrda, drugače je zdravju škodljiva. Taki trdovodni studenci so v mariborski okolici pri Kamnici, kjer privrejo na dan prav ob Dravi in okamenijo z apnenec mahove, ki rastejo tam. Preveč trda voda pride namreč iz želodca in črev v kri, srčne žile odvodnice, ki spravljajo kri od srca v telo, nimajo v svoji krvi skoro nič ogljikovega dvokisa. V njih se seseda torej apnenec iz pretrde vode, žile okamenijo s časom. Ker pa niso več prožne vsled okamenjenja, počijo pri prehudem duševnem ali telesnem delu; ljudje pravijo: „zadela ga je srčna kap“.

Najboljša pitna voda je tista, ki ima precej ogljikovega dvokisa, apnenca pa le toliko, da prideda 2 dela apnenca na 10.000 delov vode. Na deželi imajo studenci sicer trdo vodo, vendar so škodljivi zdravju, ker imajo tudi žveplo in smrdijo po gnilih jajcih. Tako vodo imenuješ žveplenasto vodo. Žveplo spoznaš v njej že po smrdljivem duhu. Nekateri slatne imajo v sebi žveplo v drugi obliki in nič ne smrdijo. V njih najdeš vsako mrvico žvepla, ako priliješ nitroprusidnatija, raztopljenega v čisti vodi; taka voda se obarva krasno vijoličasto.

Studenci, ki smrdijo po gnilih jajcih, so zdravilni za marsikatero bolezen; take kopeli so n. pr. v Varaždinu, v Krapini in v hrvaških topliacah. Za žejo pa njihova voda ni, ker škoduje želodcu.

Še nevarnejši so vodnjaki, ki so blizu stranišč, greznic in gnojšč. Gnojnica se cedi v zemljo, pride do studenca ter se primeša tu pitni vodi. Z gnojnico onečiščeno pitno vodo spoznaš že po barvi, ni namreč čista, marveč nekoliko rumenkasta ali rjavkasta. Najmanje množine gnojnice pokažeš v pitni vodi na dva načina: z raztopino srebrnega nitrata in z Neslerjevo raztopino. Vsaka skalnica in gnojnica sta slani, to pokažeš s srebrnim nitratom; le par kapljic te raztopine prilij onesnaženi vodi, pa pokaže gost, bel talog. V gnojnici je še druga snov, amonijak, ki te zbode v nos posebno ob južnem vremenu, ako stopiš na stranišče. Amonijak najdeš v nečisti vodi z Neslerjevo raztopino; par kapljic obarva vodo rdečorjavo. Take vode se boj in ogiblji, zakaj škoduje ljudem in živini.

Nekateri studenci imajo mnogo železa, železnate vode. Železnate vrelce spoznaš po rjavi in rdeči mrenici, ki pokriva površje. Prav majhne množine železa dokažeš v vodi s ferociankalijem; par kapljic te raztopine poda železnati vodi krasno modro barvo.

Slabo se godi Poljancem na Ptujskem polju. Od Pohorja teče sicer dovolj studencev in potokov na polje, toda tu usabnejo rekse se zgnbijo v produ in tečejo pod zemljo proti Dravi. Kmetje imajo tukaj kapnice, držico napeljejo od kapa v pripravljeno jamo. Voda je mehka in plehka, po letu se pa še zaredijo v njej milijoni majhnih živalic, da je voda kar živa in začne gniti. Studenci bi se dali izkopati na polju, samo globoki bi morali biti, tudi bi se posrečili samo tam, kjer je kak podzemeljski vodenik. Saj mariborsko vodo tudi črpajo iz podzemeljskega potoka na Teznu.

Najslabše so mlake, posebno ob cestah, v njih se nabira s ceste blato in vsa nesnaga. In sto vodo napajajo naši kmetje dostikrat živino, češ za živino je že dobra. Potem se pa čudijo, da je živina mršava in suba, da naenkrat zboli in pogine. Pomisliti morajo, da so v slabi vodi dostikrat kali nalezljivih boleznij, ki so nevarne ravnotako ljudem kakor živini. Kjer imajo slabo pitno vodo, tam razsaja med ljudmi legar ali vročinska bolezen, med živino pa vrančni prisad, ki pokonča toliko živine.

Pri nas na deželi še pač gledajo vse premalo na dobro pitno vodo; studenec je pri hiši zraven hlevov, zraven gojišča, ali blizu smrdljivega potoka. To mora postati drugače! Ljudstvo bo zdravo, a živina tudi, ako se bodo držali ljudje starega grškega reka: „Voda je najboljša stvar.“

Razne novice.

* Odbor katol. tiskovnega društva v Mariboru naznanja: Veselo znamenje je, da se oglašajo vedno novi člani k društvu. Ako bi pa kateri izmed njih po pomoti doslej še ne bil dobil umetniško izvršene društvene sprejemnice, naj javi to odboru, da se mu dopsilje. Novi udje se vedno sprejemajo.

* Osebne vesti. Okrajni komisar Rudolf Rennelt je prestavljen iz Celja v Ljutomer, konceptni praktikant pri namestništvu v Gradcu dr. Pavel Terčev pa v Celje. Okrajnemu glavarstvu mariborskemu sta pridružena namestniški konceptist dr. Pavel Hohl in namestniški konceptni praktikant Jožef Fasching.

* Duhovske vesti. Prestavljena sta č. gg. kaplana: Anton Berk iz Rajhenburga v Trbovlje in Jožef Tratnik iz Trbovelj v Rajhenburg. — Duhovščina nekaterih dekanij je že odposlala dobro utemeljene ugovore proti nekaterim točkam šolskega in učnega reda. — Naš rojak pred. gosp. Jožef Kovčič, čast kanonik in mestni župnik v Feldbachu, praznuje dne 19. t. m. svojo 80 letnico.

* Iz finančne službe. Finančni svetnik Frid. Mikula je prestavljen iz Gradca v Maribor, finančni tajnik dr. Seb. Studler iz Bruka v Maribor in finančni svetnik Gotfrid Stetinger iz Maribora v Gradec.

* Iz šole. Nadučitelj g. Jožef Šeligo pri St. Jederti nad Laškimi je stopil v pokoj. Nastavljeni so: za nadučitelja v Kozjem g. Anton Hohnjec iz Hrastnika, za učitelja v nemški šoli v Brežicah g. Jožef Rentmeister iz Judenburga, za učitelja na Bizeljskem g. Rudolf Arnšek iz Globokega, za učiteljico v Kostivnici gđc. Olga Franc iz Prevorja.

* Potovalna knjižnica je v preteklem mesecu januarju precej narastla in sicer so poslali darila sledeči gg.: Neko iz Dekan v Istriji 1 knjigo, kaplan J. Balob, dva izvodov svojih „Črtic“, prof. veronauka dr. Jerovšek 37 knjig, c. kr. kmetijska družba na Kranjskem 25 gosp. darskih knjig, F. Ks. Meško pisatelj in župnik pri Sv. Danijelu na Korškem 3 knjige, mariborski bogoslovci (drugič) 9 knjig in 12 izvodov Kosarjevega „Slomška“, dr. J. Kac, zdravnik v Mariboru 21 knjig, A. Beg, urednik v Ljubljani 47 knjig, med temi tudi dva izvoda knjižice „Slov.-nemška meja na Štajerskem“, Ang. Stegenšek, prof. bogoslovja, 16 knjig (drugič). Slovenska dijaška Zveza v Ljubljani 227 knjig (Hvala lepa, to je izdaten naroden dar!) F. Kosč, poštar in posestnik v Juršincih (Sv. Lovrenc v Slov. gor.) 27 knjig, g. Vid Janžekovič, kaplan pri Sv. Jakubu v Slov. gor. 97 knjig, Slovenska Matica v Ljubljani 53 knjig; toraj šteje potovalna knjižnica že 881 knjig in brošur. Edine denarne prispevke sta do zdaj darovala gg. kaplana Vid Janžekovič in Francišek Hauptmann v Kamci pri Mariboru, vsak po 1 krono. Hvala in Bog plati vsem darovalcem! Živeli nasledniki!! Sklenilo se je ustanovljati in podpirati šolske knjižnice v obmejnih krajih, kakor priporoča celjska „Domovina“ in več gg. katehetov se je že oglasilo za knjige. Toraj prosim tudi